

Урок 1

Тема. Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня в прозі». Гуманістичний зміст і висока людяність твору

Мета:

- ознайомити учнів з життям і творчістю Чарльза Діккенса, з історією створення повісті «Різдвяна пісня в прозі»;
- навчати школярів стежити за авторською думкою у творі;
- розвивати асоціативне мислення учнів, спостережливість, навички виразного читання, вміння слухати та робити висновки з прочитаного і почутого;
- донести до дітей суть гуманістичних ідеалів письменника;
- виховувати неприйняття байдужості та жорстокості, викликати бажання робити добро;
- виховувати інтерес до вивчення зарубіжної літератури, любов та повагу до людей.

Обладнання: портрет Ч.Діккенса, текст повісті, виставка творів письменника, дитячі ілюстрації до твору Ч.Діккенса «Різдвяна пісня в прозі», картки для груп з біографією Ч. Діккенса, запис пісні «*Jingle Bells*», тлумачний словник, мультимедійна презентація.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Епіграфи:

Ці радісні дні — дні милосердя, доброти, всепрощення. Це єдині дні в усьому календарі, коли люди, наче за мовчазною згодою, вільно розкривають одне одному серця і бачать у своїх ближніх — навіть у бідних та знедолених — таких людей, як вони самі.

Ч. Діккенс

Принцип Добра завжди перемагає, незважаючи на щонайневдячніші обставини і тяжкі перепони.

Ч. Діккенс

Хід уроку

I. Організаційний момент. Привітання. (Слайд 1)

Усі сідайте тихо, діти,
Домовляймося не шуміти,
Руку гарно підіймати,
Чітко в лад відповідати,

На уроці не дрімати,
А знання мерщій хапати.
Тож гаразд, часу не гаєм
І урок вже починаєм.

II. Мотивація навчальної діяльності.

- Що для вас є добро? Вправа «Асоціативний куш».
Добро – це ... (Слайд 2)

Бесіда:

- Чи є в житті дні, коли по-особливому ми сприймаємо свої вчинки?
- Якого свята ви очікуєте зараз? (*Свято Миколая*)
- Чого ви від нього чекаєте? (*Солодощів, здійснення мрій, гарних подарунків, відпочинку*)
- Після отриманих подарунків на свято Миколая, ми з нетерпінням очікуємо наступних веселих та радісних свят – Різдва Христового та Нового року.
- Що ви знаєте про Різдво? Коли його відзначають ?
- Як святкують у нас на Україні свято? (Слайд 4)
- Які символи Різдва вам відомі?
- Які християнські істини пов'язані з цим святом? (*Це день, коли народився Спаситель, день, коли люди згадують про тих, хто потребує допомоги, день, коли всім прощають і бажають добра й миру*)
- Очікуючи на незвичайну пригоду, перенесімось на крилах фантазії у засніжену Англію (*Звучить «Jingle Bells».*) (Слайд 3) Коли і як святкують Різдво в Англії? (Слайд 5)

III. Повідомлення теми та мети уроку (запис у зошити)

Як ви думаєте, чому я вам запропонувала перенестися подумки в Англію? Тема нашого уроку Чарльз Діккенс «Різдвяна пісня у прозі». Гуманістичний зміст і висока людяність твору. (Слайд 6)

Ч. Діккенс – англійський письменник, який дуже любив свято Різдва Христового. Про це свято він говорив так:
«Ці радісні дні — дні милосердя, доброти, всепрощення...»
(читання епіграфа №1), а своєю «Різдвяною піснею в прозі» впевнено довів, що «Принцип Добра завжди перемагає, незважаючи на щонайневдячніші обставини і тяжкі перепони.»
(читання епіграфа №2) (Слайд 7)

IV. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу.

1. «Компакт-біографія» Ч. Діккенса.

Інтерактивний метод «Блайднес» (робота в групах)

Інструктування

- Зараз ви отримаєте картки з біографією Чарльза Діккенса, яка розділена на частини. Кожна група отримує уривок, опрацьовує і повідомляє його зміст, самостійно вирішуючи послідовність виступів, щоб вийшов зв'язний текст. Зміст уривку переказують, до нього можна ставити запитання, але не читати. (Слайд 8)

I група

7 лютого 1812 року в подружжя Джона та Елізабет Діккенсів народився син Чарльз. Його батько був чиновником морської скарбниці, тож не міг похвалитися ні багатством, ні знатним родом.

Спочатку родина жила в достатку. Батько був людиною веселої вдачі, любив театр, та мав недолік – легковажність. Він позичав гроші, своєчасно не віддавав, а борги швидко зростали. Маленький Чарльз про це навіть не здогадувався.

Свою освіту Чарльз почав без усякої системи у священника в Чатамі, а завершив у лондонській школі. Навчання тривало недовго, тому що батько зовсім збіднів та потрапив до боргової в'язниці

II група

Тому 12-річний Чарльз несподівано розпочав своє самостійне життя. Він працював на фабриці вакси (чорної мазі для чищення взуття). Робота була виснажливою, адже тоді навіть для дітей зміна тривала 16 годин. Хлопець з ранку до ночі разом із іншими дітьми наклеював етикетки на баночки з ваксою. Працювати було тяжко, але найбільше його мучили страх та сором.

Згодом Чарльза звільнили і він знову пішов до школи.

Юний Діккенс навчався з великим задоволенням, вирізняючись з-поміж усіх розумом, гострим словом, артистизмом. Він мріяв стати актором, а не письменником. Доля змилосердилася над родиною Діккенсів: мати Чарльза отримала спадок, який дав можливість розплатитися з кредиторами, а хлопцю – продовжити навчання. Юнак дав собі слово «вибитися в люди».

III група

Діккенс «вибився в люди»: став відомим, популярним, улюбленим письменником усієї Англії. Першою книгою, яка принесла славу, були «Посмертні записки Піквікського клубу», романи «Олівер Твіст», «Домбі і син», «Девід Копперфілд» та інші. Ніколи Англія так не сміялася, читаючи книги, і ніколи так не плакала, хвилюючись за долю героя.

Письменник надавав перевагу простим людям, які й стали героями його творів. Він описував їхній побут так детально, ніби сам перебував серед них.

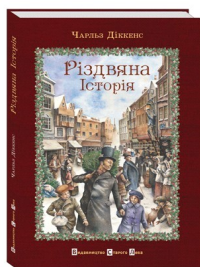
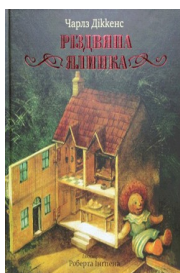
Чарльз Діккенс створив величезну кількість художніх творів, повне зібрання яких становить 16 томів. У Лондоні розташований музей Діккенса. Саме тут пройшли останні 15 років життя письменника. Слава та популярність не змінили його, він залишився добрим і чуйним, уважним і щедрим, як у дитинстві вірив у дива, мабуть, саме через це всі твори Діккенса мають щасливий кінець.

Презентація виконаних завдань

2. Міні-презентація творчості письменника. (Слайд 9)

Слово вчителя

- Перед вами виставка книг, які написав Ч.Діккенс. Звичайно, ця виставка – не повний звіт про творчість письменника. Тут лише найвідоміші твори: «Пригоди Олівера Твіста» - розповідь про бідного хлопчика – сироту і його життя у великому місті; «Домбі і син» - роман про те, як слід розуміти батьківський обов'язок і як по-справжньому любити своїх дітей; «Різдвяна пісня у прозі», яку ми почнемо зараз вивчати, - повість про доброту і чуйність людини.

3. Виступ історика про «Добу королеви Вікторії» ХІХ ст. (Слайд 10)

До 40-х років ХІХ століття Різдво в Англії не святкувалося.

Тільки в часи царювання королеви Вікторії англійці почали прикрашати до Різдва ялинку і приєдналися до країн континентальної Європи. Виник і звичай публічного виконання різдвяних духовних пісень, які можна почути в різдвяні дні, на вулицях, в торгових центрах і навіть у вестибюлях станції метро. Перша різдвяна листівка в Англії також з'явилася у вікторіанські часи – в 40 – і роки ХІХ століття. Проте, саме різдвяні повісті Ч. Діккенса, які він написав з 1843 по 1848 рік, додали англійському Різдву духовний і естетичний сенс головного і найулюбленішого свята.

Відомо, що королева Вікторія мала наміри подарувати Діккенсові титул дворянина. Однак ця звістка не викликала у нього великого захоплення. Найбільшою нагородою була любов читачів.

4. Виступ літературознавця про історію написання «Різдвяних повістей»

Учений – економіст Сміт, член комісії з питань дитячої праці, попросив Діккенса як письменника, який користувався всенародною повагою та популярністю, виступити в пресі з підтримкою закону про обмеження робочого дня на заводах і фабриках. Він повідомив про нелюдські умови праці робітників, зокрема факти експлуатації дітей. Але Діккенс вирішив виступити проти експлуатації не як публіцист, а як письменник. Так були написані

«різдвяні повісті», серед них і «Різдвяна пісня у прозі» – повість про переродження людини, яка понад усе цінувала дзвін монет.

5. Особливості «різдвяних» творів Ч. Діккенса. (Слайд 11)

Слово вчителя

«Різдвяний» цикл Діккенса складається з 5 повістей: «Різдвяна пісня у прозі» (1843), «Дзвони» (1844), «Цвіркун за вогнищем» (1845), «Битва життя» (1846), «Одержимий» (1848).

«Різдвяні повісті» Ч. Діккенса є досить значними за обсягом. Сам автор об'єднав їх під спільним заголовком «Christmas Books» («Різдвяні книги»). (Слайд 12)

Різдво було найулюбленішим святом Ч.Діккенса, він щиро радів, коли в домішках панують веселощі й дружелюбність. Різдво, на його думку, повинно примирити всіх людей, установити мирні та доброзичливі відносини між ними. У цьому й полягає гуманістичний зміст повісті «Різдвяна пісня в прозі».

6. Словничок ерудита.

- У темі уроку є нове для вас слово гуманізм. Можливо ви його вже чули?
- Зверніться до тлумачного словника і з'ясуйте його значення.
- Назвіть синонім до слова гуманізм (*людяність*).
- Підберіть спільнокореневі слова (*гуманіст, гуманний, гуманність*) (Слайд 13)

Гуманізм – чуйне ставлення до людини, пройняте турботою про її благо, повагою до її гідності.

7. Робота з текстом твору.

Вибіркове читання I строфи.

Бесіда за змістом

- Де відбуваються події?
- Що ви можете сказати про головного героя твору – Скруджа? (Слайд 14)
- Чому повість починається звісткою про те, що помер якийсь Марлей?
- Як ви думаєте, чому Ебенезер Скрудж залишив Марлеєве ім'я на вивісці й відгукується на це ім'я?
- Зайдіть у тексті й зачитайте авторську характеристику Скруджа. (*Автор знайомить нас з цим персонажем поступово, щоб показати, що зовнішність його не просто неприємна, вона віддзеркалює його внутрішній стан.*)
- Як ви розумієте такі рядки: «Він зневажав усіх людей. Втішався, коли робив людям зло...»?

- Знайдіть у тексті й зачитайте опис погоди напередодні Різдва. Як ви вважаєте, чому пейзаж саме такий?
- Де перебуває Скрудж у Свят-вечір?
- Як він ставиться до свого службовця?
- Яка подія порушила загальний стан холоду, темряви?
- Прочитайте діалог Скруджа з племінником. Охарактеризуйте ставлення до Різдва племінника та Скруджа. **(Слайд 15)**
- Що приносить людині Різдво? З чіими поглядами на свято Різдва збігаються погляди автора?
- На що (кого) замахнувся Скрудж у своїй бездушності?
- Чому Скрудж не відразу пішов додому?
- З якою метою привид Марлея відвідав Скруджа? **(Слайд 16)**

8. Робота з епіграфом

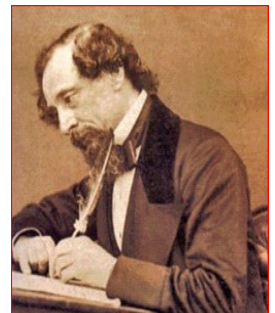
Проблемне запитання. (Слайд 17)

- Чому саме такі епіграфи до уроку я обрала? Їх зв'язок з I строфою «Різдвяної пісні...» (*Принцип Добра переможе... Марлесева тінь не тільки налякала Скруджа, але дала йому можливість стати на шлях змін. У нього є ще шанс урятувати душу від вічних страждань, повернутися до християнських цінностей.*)

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Інтерактивний метод «Лови помилку» (Слайд 18)

1. Діккенс народився у заможній родині.
2. Пішов працювати вперше у 6 років.
3. Діккенс зневажав дітей, що змушені були працювати.
4. Перше місце роботи Діккенса — лондонська газета.
5. Письменник забув про родину, коли розбагатів.
6. Став популярним письменником після смерті.
7. Романи Діккенса трагічні.
8. Скруджем називають качура, що любить купатися в грошах.
9. Щасливою може бути тільки людина з достатком.

2. «Уважний читач» (записи в зошитах). (Слайд 19)

Складіть із словосполучень зовнішній та внутрішній портрет Скруджа, додаючи до іменників прикметники з тексту (або на основі тексту).

Скрудж: грішоводник ... (старий), чоловік ... (потайний, замкнений, самотній), обличчя ... (старече), шкіра ... (зморщена), ніс ... (гачкуватий), голос... (крижаний скрипучий), серце ... (кам'яне), душа ... (холодна), характер... (скнарий, самотній).

VI. Підсумок уроку

1. Слово вчителя

Зверніть увагу, що там, де Скрудж, повсюди холод, темрява, самотність, немає радощів, сміху. Скрудж не любить тепла, вогню (один із символів Різдва), та й саме Різдво, не любить людей... Які ж події трапляються з ним напередодні свята, у яке можуть відбуватися дива?.. Про це ви дізнаєтеся далі.

2. Оцінювання діяльності учнів

VI. Домашнє завдання. (Слайд 20)

Прочитати II, III, IV строфи «Різдвяної пісні у прозі».

Завдання для груп:

I група – підготувати повідомлення про Англію,

II група – зробити колаж на тему «Різдво»;

III група – підібрати вірші про Різдво.

Переказувати про подорож Скруджа різдвяної ночі:

I група – від імені Духа Минулого Різдва;

II група – від імені Духа Теперішнього Різдва;

III група – від імені Духа Майбутнього Різдва.